PAL APASTALNAC
TIMOTHEVSHOZ IROTT
MASODIC LEVELE.

ELSŐ RESz.

1.

PAL,IeſusChriſtuſnac Apala,Iſtennec akarattya által,az életnec igéreti ſierint, melly vagyon az Chriſtus Ieſusban.

2 Timotheuſnac az én ſierelmes fiamnac, kegyelem , irgalmaſſág , békeſég az atya Iſtentől, és à Chriſtus Ieſuſtól mi Wrunktól.

3 Hálát adoc az Iſtennec, kinec ſiolgáloc , a az én atyáimtól vőtt példa ſierint,tizta lelki eſméretetel,hogy ſiüntelen tégedet el-mémben tartalac az én éijeli és nappali kőnyőrgéſimben.

a: Az az: Mi keppen az en atyaim Abraham.Iſac. Iacob,az egy igaz Iſtent tiztelzec, azonkepp.n enis.

4 Miuel hogy kéuánlac téged látni, és meg emlekezem az te kőny húllatáſidról, hogy őrőmmel bę tellyeſedgyem.

5 Es meg emlekezem az hitről, melly te benned kép mutatáſnélkül vagyon,melly hit lakozott előſier az te Nagy anyádban az Noisban , és az te anyádban az Eunicában : hiſiem pedig hogy te bennedis.

6 b Melly dólognac okaért intlec tégedet , hogy geriezd fel az Iſtennec aiándokát,mely te benned vagyon , az én kezeimnec reád való vetéſe által.

b: Mennel nagyob az Iſten nec aian loka az emberben, annal inkab igyekezzec azt ekeſiteni es neuelni.

7 c Mert nem adott nékűnc az Iſten félelemnec lelkét,hanem erőnec és ſieretetnec, és iózan elménec.

8 d Ne ſiégyenlyed annac okaért,az mi Wrunkról való bizonſág tételt,engemetis ne ſiégjenl', ki ő foglya vagyoc : hanem inkáb légy réſieſé az Euangeliumnac ſienuedéſinec,az Iſtennec hatalma által.

9 e Ki meg tartot minket, és hijwt ſient hiuatallal : nem az mi tſelekedetinc ſierint, hanem az ő végezéſe és kegyelme ſierint,mely adattatott mi nékűnc az Chriſtus Ieſusban,őrőc idők-nec elötte.

10 Meg ielentetett pedig moſt az mi meg tartó Ieſus Chriſtuſunknac el iőuetelí által, ki az haláltis el tőrlőtte,és az életet,és az halhatatlanſágot világoſſágra hozta az Euangelium által.

11 f Mellynec én lőttem predikátora és Apaſtala , és az pogányoknac Doctora. 12 Mely

c: Okat mondgya az ő inteſenec. Az Iſten mi batalmunac es nem ſelelemnec lelke vagyon bennünc. Nem kell tehat terſſichare lennünc. De az Iſten lelke altal valo batalomnac mely az tanitokban vagyon, ſzeretettel es iozanſaggal meg kel mertekeltetni.

d: Az Euangeliomot nem kell ſzegyenleni, mely igy leſſen, ha az baborusagot ſzenuedeſt meg tanollyuc, melyben az Iſten hatalma tamad es érik.

e: Az Iſtennec hozzanc valo io tetteményeböl mutattya, meg miuel tartozunc Iſtennec. Mert ha azt meg gondollyuc miuel ſzeretet Iſten minket, ö erette el ſzenuedünc mindent.

f. Meg mondgya mitſoda Euangeliomrol ſzol. Az melinec tudni illic ő lött tanitonia. Az ő Apaſtolſagat pedig bizonittya az ő ſzenuedeſiuel. Meg tanit pedig az ő maga peldaiaual, mint lehet ez hogy az kereſztet ne ſzegyenlyüc, ha tudni illic hiſſzüc hogy Iſten nekünc az mi örökſegünket az vtolſo napon meg adgya

12 Mely dolognac okaért ezeketis ſienuedem : de nem ſiégyenlem, mert tudom kinec hittem és bizonyos vagyoc benne, hogy az ő nálla le tött kéntſemet meg tarthattya amaz napra.
13 g Az igaz beſiédeknec példáiát meg tartſad, mellyeket én tőlem hallottál hitben és ſierettetben, mely vagyon az Chriſtus Ieſusban.
14 h Az te nállad le tött drága kéntſet meg tartſad, az ſient lélec által, ki lakozic mi bennünc.
15 i Tudod ezt, hogy engemet meg vetettenec mind azoc az kic Aſiában vadnac: kic közzül való az Phygellus és Hermogenes.
16 Az WR légyen irgalmas az Oneſiphorus háza népénec: mert gyakorta engemet meg vidamîtot, és az én fogſágomban való vaſslántzomat nem ſiegjenlette.
17 Söt mikor Romában vólna, nagy ſiorgalmatoſſággal kereſett engemet, és meg talált.
18 Az WR engedgye meg néki, hogy nyerien kegyelmet az Wrnál, amaz napon, mely ſokat ſiólgált Epheſumbais, te iól tudod.

II. Réſz.

1 TE annac okaért, én fiam, érőſsődgyél meg az Chriſtus Ieſusban való kegyelem áltál.
2 a Es az mellyeket én tölem hallottál ſoc bizonſágoc között, azokat bizzad hiw emberekre, az kic egyebec tanitáſárais alkolmatoſoc.

3 b Te annac okaért az múnkánac terhét hordozzad, mint az Ieſus Chriſtuſnac ió vitęze.
4 Senki nem egyeliti magát ez életnec ſiorgalmatoſſágiba, az ki vitęzkedic hogy annac keduében lehessen az kitől válaztatott az vitęſſégre.
5 c Hogy ha tuſakodikis valakitſoda, nem koronáztatic meg külőmben hanem ha igazán tuſakodic.
6 Az ſiántó vető embernec múnkálodni kel előſier, és vgy kel múnkáiánac haſinát el venni.
7 d Eſiedben vegyed az mellyeket mondoc, adgyon azért az WR néked értelmet mindenekben.
8 e Emlelekezzél meg hogy az Ieſus Chriſtus fel támadott halálból, ki Dáuid maguából való az én Euangeliumom ſierint.
9 f Mellyért mint egy gonoſitéuő ember, nyomorgattatom mind fogſágig : de az Iſtennec beſiéde nem köttettetet meg.
10 Annakokaért mindeneket el ſienuedec az válaztattakért, hogy őkis az Chriſtus Ieſusban való iduőſſéget el vegyéc, örőc ditsőſéggel egybe.
11 g Igaz beſiéd ez. Mert ha ő vęle meg hóltunc, ő vęle élünkis.
12 Ha türünc ő vęle orſiáglunkis: ha meg tagadgyuc, őis meg tagad minket. 13 Ha

g: Meg mondgya miben kell az Thimotheuſnac tökelletesnec lenni, tudni illic az tudomannac meg tartataſaban melnec ſummais az hit es az ſzeretet. Es ha azt vgi tanittya az mint ő töle tanulta.

h: Erti az kentſet, az tudomant, az egy hazi ſzolgalatot, es az Iſtennec aiandokit melliec benne valanac. Noha pedig nehez dolog ez meg őrizni azt az kentſet, mind azaltal hatalmas az Iſten lelke à ki bennünc vagyon.

i Hogy botrankozas ne tamadgyon nemellyeknec peldaiokbol, kic ellenkeztec vala az Apaſtallal, annac eleit veſzi ezec.

a: Meg magyarazza az mit monda à kentſnec meg örizeserül. Mert nem azoc örizic ezt à kic magokral meg tartyac, hanem az kic maſſal közlic hogy ſokan epphüllyenec.

b: Inti az munkanac vagy az haboruſagnac fel vételere, mellyett ſzep haſonlatoſſaggal ekeſit. Mikeppen az vitezlő ember, minden egyeb dolgat el hadgya es az vitezkedeſre viſel gondot: Azonkeppen az tanitonac vtannà Chriſtus ſzolgalattyara adta magat, es az lelki viteſſégre, külömben kedues nem leſzen az ő Wrának, hanē ha mindeneket el hagyuan nemi viteskedic.

c: Munkalodni es vitezkedni kell az iutalomnac el vetele előtt. vegig kell pedig es az mig Iſten kennie mellyet az ſzanto vető ember haſonlatoſſagaual ekeſit meg.

d: Az tudomannac meg erteſere mennyei vilagoſſag kell.

e: Az keresztyeni tudomanac ket reſzerül emlekeztet melben all az mi hitünc.

f: Az az. Noha en haborgattatom az hitert es vallaſert, mind az altal ez nem teſzi hamiſſa az Euangeliomot. Mert Iſten az en ſzolgalatomat, ſokakban haſznoſſa tötte, es ſokakat meg erőſsitet az en fokſagom es abban valo tökelleteſſegem

g: Inti Timotheuſt az hiuekkel egybe, az haboruſagban valo türesre, es egyetembe vigaztallya.

13 Ha hitetlenec léſſünc, ö mind az által meg marad az ö tökélleteſſégében, ö magát meg nem tagadhattya.

14 Ezekre emlekeztesſ mindeneket, bizonſág tétellel, kéruén öket hogy az beſédekben való tuſakodáſt ne köueſſéc, melynec ſemmi haſna nintſen, söt az halgatókat el fordittya.

h: Láſd meg minémöuéc kell lenni az tanitónac, kit Iſten ſolgáia nac mondánac.

15 *b* Igyekezzél Iſtennec elötte kedues lenni, és olly munkás, ki nem ſiégyenli az múnkác, és ki igazán haſogaſſa az igaſſágnac beſiédét.

16 Az haſontalan dólgoc felöl való kiáltáſokat pedig meg tiltſad; mert nagyob Iſtentelenſégre neuekednec.

17 Es azoknac beſiédec mint az fene eléb eléb mégyen: kic közzül való az Hymenęus és Phyletus.

18 Kic az igaſſág mellöl el téueledtenec, azt monduán: hogy immár az fel támadás meg lött, és el fordittyác némellyeknec hitöket.

i: Ezt azert mondgya, hogy miſhi az Himeneuſnac es Phileteuſnac e ſetekben meg ne botrankoznac. Harom dolgot mond pedig. Eldſſer hogy az valaztattac vgy el nem eshetnec. Maſodſſor, hogy az valaztattakat, azaz az Iſten eſmeri Harmadſſer, az kép mutató Hymeneus es Philetus peldaiabol, int hogy az Iſtent tiszta lelkj eſmerettel ſolgallyuc, ha vgy nem akarunc iarni mint azoc.

19 *i* Mind az által az Iſtennec erös fundamentoma meg áll, melynec petſéte ez: Tudgya az Iſten kic legyenec az öuei: és táuozzéc el az hamiſſágtól minden valaki neuezi az Chriſtuſnac neuét.

20 *k* Az nagy házban pedig nem tſac arany és ezüſt edényec vadnac, hanem fa és tſerép edényekis: és azoc közzül némellyec tizteſſégre, némellyec gyalázatra valóc.

k. Ezt azert mondgya hogy meg ne botrankozzunc mikor lattyuc, hogy az kic fenlettec, hátra állanac az hitben, hanem inkab mi azon igyekezzünc hogy meg maradgyunc az hitben.

21 Ha valaki annakokaért ö magát ezektül tiztán tartandgya, léſſen tizteſſégre való edény, ſzenteltetett az WRnac haſnára, és minden ió tſelekedetekre kéſziitetett.

22 Az iffiuſághoz illendö kéuánſágokat pedig el táuoztaſſad: hanem köueſſed az igaſſágot, az hitet, az ſzeretetet, az békeſéget, azockal egyetembe kic ſegitſégül hijác az WRat tizta ſziwböl.

l: Az feléd irt teſtetet, mellyet el kezdet vala az 16. versben.

23 Az bolond és tudatlan kérdéſeket pedig meg veſſed, tuduán hogy azoc háboruſágot nemzenec.

24 Az WR ſzólgáiánac pediglen nem kel háborgani, hanem engedelmeſnec kel lenni mindenekhöz, alkolmatoſnac az tanitáshoz, türönec.

25 Es olynac ki alázatoſſággal tanitſa azokat az kic ellenközö értelemmel vadnac: ha valamikor az Iſten adgya azoknac hogy meg tęruén meg eſmériéc az igaſſágot.

26 Es meg ſzabadúluán az ördögnec tööréböl, kitöl fogua tartatnac az ö elméiekben, meg éppüllyenec, az ö akaratyánac tſelekedéſére.

III. Réſz.

III. Rész.

1 EZ, pedig légyen tudtodra,
hogy az vtólso napokban,
ártalmas idöc lésinec.
2 Mert lésinec az emberec ma-
goknac sieretöi, fösuéniec, ditse-
kedöc, keuélyec, sidalmazóc, siü-
leiéknec engedetlenec, hálá adat-
lanoc, tiztátalanoc.
3 Szeretetnélkül valóc, békeség-
nélkül valóc, patuarkodóc, mér-
tékletlenec, kegyetlenec, az iók-
nac nem sieretöi.

a: Nem kell azt gondolni hogy ez vilagon az anyaszent egy haz seplönelkül lésen. Söt inkáb az anyaszent egy haznac kebelebe sec gonoz emberec lesznec. kic mind az által külsö képpen nagy Istent felelmet mutatnac.

4 Arúlóc, vakmeröc, fel fuual-
kodtac, gyönyörüségnec sieretöi
inkáb, hogy nem mint Isten sie-
retöi.
5 Kic az Isteni siolgálatnac ké-
pét mutattyác, de annac ereiét
meg tagadgyác, [b] ezeket el táuoz-
tassad.
6 Mert ezec közzul valóc azoc,
kic emberec czelédi közzé bé siin
lic magokat, és az bünnel meg
terheltetett és soc féle kéuánsá-
gockal fel inditatott asioni álla-
toczkákat, meg környekezuén
meg czallyác.

b: Az kic illyenec vannac, azoknak az Apostal neuezetitokat, czac byaba tanyt-nya embert, azert el kell öket tauoztatni.

7 Kic mindenkoron tanúlnac,
de soha az igasságnac esméretire
nem iuthatnac.
8 Miképpen pedig az Iannes és
Iambres az Mosesnec ellene ál-
lottanac, azonképpen ezekis az
igasságnac ellene állanac: meg ve-
siett elméiü emberec, az hitben
meg vettettec.

Exod 7.

9 c De touáb nem neuekedhet-
nec, mert ezeknec esitelenségec
niluán való lésien mindenec elött
mint siinte amazoké vólt.

c: Az Istentelenseket vegetetre Isten ki ielenti menenekbe legyenec bs ideig meg czalnakis.

10 [d] Te pedig az én tudományo
mat, az én életemnec módgyát,
az én akaratomat, hitömet, siéled
ségemet, sierelmemet, türésemet
meg értetted.
11 Háboruságimat, nyomorusá-
gimat, mellyec én raytam estenec
Antiochiában, Iconiumban, Ly-
strában: minémö háborúságokat
sieuuedtem, de mindenekböl meg
siabaditott engemet az WR.

d: Hogy meg ne tzallyanac minket à képmatatoc, az Istennec szent szolgainac ezeket lekadeteket kövessüc, az kereszt hordozastulis ne iszonyodgyüc de mind ezeknec felette az Apastali tudomant meg kell tartanunc.

12 Es mindenec az kic sientül a-
karnac élni, az Christus Iesusban
háborúságot sienuednec.
13 Az gonosi embereknec pedig,
és à hitetöknec elö mentec lésien
az gonosiban, egyebeket el czal-
uán, miuel hogy ökis el czalattat-
tac.
14 De te maradgy meg azokban
az mellyeket tanúltál, és az mel-
lyec te reád bizattattac, tuduán
azt kitöl tanúltál.
15 Es hogy gyermekségedtül
fogua tudtad az sient iráásokat,
mellyec tégedet böltsé tehetnec
az iduösségre, az Christus Iesus-
ban való hitnec általa.
16 e Az tellyes irás Istentöl ihle-
tett, és hasinos az tanitásra, à meg
iobbitásra, az fegyelemre, mely
igasságban vagyon.
17 Hogy tökélletes légyen az
Isten embere, minden ió czeleke-
detre tökélletesen fel késiitetett.

e: Az tanitasnac czac az szent irasbol kel bölczelkedni, melben meg vagyon az missünkseg az igaz tudomannac helyere allatassara, az hamis tudomannac meg rontasara. Esmet az io erkölcsnec szerzesere, az gonosznac meg feddesere.

IIII. Rész.

1 KErlec [a] azért én az Isten e-
lött és az Wr Iesus Chri-
stus elött, ki meg itéli az élöket és
az hóltakat, amaz ö el iöuetele-
kor, és az ö orsiágában.

a: Inti az Istennec igeienec szorgalmatos és mindenkor valo hirdetesere, az dorgalasra. Azt is meg mondgia pedig mimodon mivelli ezt tudomannyal és szeledseggel.

2 Predikállyad az igét, rayta
légy mind alkolmatos mind al-
kolmatlan idöben: feddödgyél,
dorgálodgyál:intsed(az halgató-
kat,)minden sielídséggel és tani-
tássál.
3 Mert lésien olly idö melyben
az igaz tudomańt el nem sienue-
dic:hanem az ö tulaidon kéuán-
ságoc sierint ö magoknac gyüy-
tenec tanitókat, miuel hogy az ö
fülöc vizketnec.
4 Es az igasságtól az ö fülöket
el fordittyác, fordúlnac pedig
hiába való besiédeknec halgatá-
sára.
5 De te vigyázz mindenekben,
sienuedgy, az Euangelistánac [b]
múnkáiát czelekedgyed, az te
siolgálatodat bizonyos képpen
meg bizonitsad.
6 [c] Mert én immàr meg áldoz-
tatom, és az én halálomnac ideie
közel vagyon.
7 Amaz nemes hartzot én meg
hartzoltam, futásomat el végez-
tem, az hitöt meg tartottam.
8 Végezetre el tétetett énnékem
az igasságnac koronáia, mellyet
meg ád énnékem az WR amaz
napon, amaz igaz biró:nem czac
énnékem pedig hanem minde-
neknekis, kic várándgyác amaz ö
diczöséges el iöuetelit.
9 Igyekezzél én hozzám iöni
hamar.
10 Mert az Demas engemet el
hagyott, ez ielen való világhoz
ragazkoduán. és el méne Thessa-
lonicába, az Crescens Galatiába,
Titus Dalmatiába.

b: Az az, vgy czelekedgyel mint illic Euangelistához. Itt pedig az Apostal arra int hogi az tanitoc annal sorgalmatosbac legyenec, mennel inkabb neuekedic ez vilagnac gonossaga.

c: Iöuendöt mond az ö maga halalarul, holot peldaiul adgya magat az alhatatos tökelletessegben, és bizonyos reménségben.

11 Czac egyedül az Lukáts va-
gyon én velem: az Marcust mel-
léd véuén hozd el veled: mert
énnékem hasinos az siolgálatra.
12 Az Tichicust pedig küldöt-
tem Ephesumba.
13 Az én felsö ruhámat, mellyet
hadtam Troasba Cárpusnál, hozd
el mikor ide iöuendesi, és az kö-
nyueket, [d] kiuálképpen pedig hár-
tyákat.
14 Az értz miues Sándor soc
gonosisal vólt énnékem, fizessen
meg az WR néki az ö czeleke-
deti sierint.
15 Kit teis el táuoztass: mert fe-
lötte igen ellene állot az mi besié-
dinknec.
16 Az én elsö magam mentésé-
bē senki én mellettem nem vólt,
hanem mindnyáián engemet el
hadtanac:ne tulaidonitasséc az ö
nékiec.
17 De az WR én mellettem ál-
lott, es engemet meg erössitett,
hogy én általam hinnénec az E-
uangeliumnac predikallássánac,
és hallanác azt minden pogány
népec:és meg siabadúltam az o-
rosslánnac siáiából.
18 Es meg öriz engemet az WR,
minden gonosi czelekedettöl, és
meg tart az ö mennyei orsiágára:
kinec diczöség mind öröckön ö-
röcké, Amen.
19 Kösiöntsed az Priscát és az
Aquilát, és az Onesiphorusnac
házá népét.
20 Az Erastus Corinthumba
maradott, az Trophimust pedig
hadtam Miletumban betegen.

d: Liber deiahul, az Ianacleg alsobartiaia mellyre irtac regen, mert az papyros acekor nem volt hanem az vo[?]an talaltatott.

21 Igye-

21 Igyekezzél el iöni tél elött: Köszönt tégedet az Eubulus, az Pudens, az Linus, az Claudia, és mind az atyafiac.

22 Az WR IESVS CHRISTVS légyen az te lelkeddel: Kegyelem légyen ti veletec, Amen.

PAL APASTALNAC TITVSHOZ IROTT LEVELE.

ELSŐ RESz.

b Az Apastal az ö tiztinec meltosagot szerez azoc ellen kic ö felöle tiztelletlenöl szolnac vala, mondgya pedig magat Isten szolgaianac es Iesus Christus Apastalanac, mely meg tetzic az valasztattac hitöböl, mely hit nem egyeb hanem az igassagnac esmereti, mely igassag vagyon az Isteni tiztelet felöl.

PAL, Istennec szolgáia, Iesus Christusnac pedig Apastala, az Isten válaztottinac hitöc szerint, és az igasságnac esméreti szerint, melly vagyon az Isteni tiztelet szerint.

2 b Az öröc életnec reménségére, mellyet igért az Isten, az ki hazudni nem túd, öröc idöknec elötte, meg ielentetet pedig ideiében.

c Az ö Apastali tiztinec vegit mondgya meg, mely az, hogy mindent az öröc eletnec remensegere vigyen. c Az Isteni esmeretnec igassagnac tudomanya az Apastaloc predicallasaban vagyon.

3 Amaz ö beszédét, az predicállás által, mely bizattatott én reám, az mi meg tartó Istenünknec parantsolattya szerint: Titusnac az közönséges hitben való igaz fiamnac.

4 Kegyelem, irgalmasság, és békeség az Atya Istentöl, és az WR Iesus Christustól, az mi meg tartónktól.

5 Ennec okaért hadtalac tégedet Cretában, hogy az mi hátra vagyon helyére állassad, és rendely városonként presbytereket, d amiképpen én te néked elödben rendeltem.

d Azaz, tanitokat, mert az pasztornac, pispeknec, presbyternec neve mind egy.

6 Ha valaki feddhetetlen, egy feleségü férfiu, kinec Isten félö magzati vadnac, és nem haylandóc az buialkodásra, auagy az kic nem engedetlenec.

1. Timoth. 3.

7 e Mert szükség az Püspöknec feddhetetlennec lenni, úgy mint Isten Sáfáránac, nem vakmerönec az ö maga értelmében, nem haragosnac, nem részegesnec, nem vereködönec, nem nyereség nec vndokúl való kéuánóiánac.

e Menemö vetkeknec kell tavol lenni az pispektöl, es menemö iostenos dolgoknac kell lenni benne.

8 Hanem gazdálkodónac, ióknac szeretöiénec, mértékletesnec, igaznac, szentnec, maga türtetönec.

9 f Amaz igaz beszédnec mely az tanitásra való, szorgalmatos meg tartóiánac, hogy inthesseis (az halgatókat) à tizta tudománnac általa, és meg gyözhesse az ellenközöket.

f Az tanito el tavoztatia legyen az Apastali tudomannac, es az kit tanolni akarnac azokat intse, az vakmeröket és ellenkezöket meg gyözze.